

**Program kontrolních akcí
Státního úřadu inspekce práce
na rok 2022**

Úvod.....	1
1 Podněty ke kontrole.....	2
2 Kontroly v oblasti zaměstnanosti	4
3 Kontroly v oblasti pracovních vztahů a podmínek	11
4 Kontroly v oblasti bezpečnosti práce.....	24
Seznam hlavních kontrolních úkolů SÚIP na rok 2022.....	34

Úvod

Návrh Ročního programu kontrolních akcí na rok 2022 byl zpracován v souladu s ustanovením § 4 odst. 1 písm. c) zákona č. 251/2005 Sb., o inspekci práce, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o inspekci práce“). Při sestavování tohoto programu Státní úřad inspekce práce (dále jen „SÚIP“) zohlednil příslušné strategie a doporučení Evropské unie (dále jen „EU“) a priority Národního akčního programu bezpečnosti práce a ochrany zdraví při práci. V programu jsou rovněž promítnuty výsledky analýzy pracovní úrazovosti, byla reflektována struktura přijatých podnětů k provedení kontroly a dále využity praktické poznatky z kontrolní činnosti orgánů inspekce práce. Zaměření a obsah kontrolních akcí rovněž reaguje na aktuální legislativní změny a na dopady pandemie onemocnění covid-19 na zaměstnavatele i zaměstnance.

Primárním cílem kontrolní činnosti SÚIP a oblastních inspektorátů práce (dále jen „OIP“) je především odhalování porušování právních předpisů ze strany zaměstnavatelů, které mohou mít závažné dopady na pracovní podmínky zaměstnanců, a následné správní trestání takových skutků. Svou činností se však orgány inspekce práce rovněž snaží preventivně působit na zaměstnavatele cestou zvýšení jejich právního vědomí, a to nejen prostřednictvím samotných kontrol, ale i osvětovou a publikační činností a poskytováním základního poradenství. Kontroly v rámci všech specializovaných oblastí budou v roce 2022 směřovat zejména na spektrum zaměstnavatelů, kteří nebyli v delším časovém horizontu kontrole podrobeni a současně i na ty, u kterých byly v minulosti kontrolami zjištěny závažné nedostatky. Rovněž při výběru zaměstnavatelů ke kontrole bude přihlíženo k oboru činnosti zaměstnavatele a k obsahu přijatých podnětů ke kontrole.

Při plánování a provádění kontrol budou orgány inspekce práce přihlížet k momentální epidemiologické situaci a klást důraz na odstranění případných negativních dopadů pandemie onemocnění covid-19, se kterou se Česká republika (dále jen „ČR“) potýká již od roku 2019, a to zejména ve vztahu k pracovním podmínkám zaměstnanců a zaměstnankyň (dále jen „zaměstnanci“).

V případě potřeby a rozhodnutí Ministerstva práce a sociálních věcí (dále jen „MPSV“) jsou orgány inspekce práce i pro rok 2022 připraveny posílit kapacity Úřadu práce ČR (dále jen „ÚP ČR“) při provádění veřejnosprávních kontrol Vládního programu „Antivirus“ nebo vypomoci orgánům veřejného zdraví při trasování nakažených nemocí covid-19.

Kontrolní činnost orgánů inspekce práce bude v roce 2022 realizována s následujícím zaměřením:

- 1 Kontroly v oblasti bezpečnosti práce (dále jen „BOZP“) a vyhrazených technických zařízení (dále jen „VTZ“)
- 2 Kontroly v oblasti pracovněprávních vztahů (dále jen „PPV“)
- 3 Kontroly v oblasti zaměstnanosti

Pozn.: Použité statistické údaje za rok 2021 jsou uvedeny k datu 30. 11. 2021.

1 Podněty ke kontrole

Orgány inspekce práce každoročně obdrží tisíce podnětů ke kontrole, jež směřují do všech oblastí kontrolní činnosti orgánů inspekce práce. Dlouhodobě jsou nejčastěji přijímány podněty do oblasti PPV a zaměstnanosti, méně často pak do oblasti BOZP.

Podněty ke kontrole jsou přijímány od orgánů veřejné správy, sociálních partnerů, rodinných příslušníků, ale také od samotných zaměstnanců, kteří u zaměstnavatele pracují, nebo od těch, kteří u zaměstnavatele již nepracují, popřípadě se jedná o podněty podané anonymně. Nejčastějším důvodem podání podnětu ke kontrole je snaha domoci se svých práv prostřednictvím orgánů inspekce práce a zajistit tak nápravu nezákonných postupů zaměstnavatele.

Kontroly na základě přijatých podnětů patří dlouhodobě mezi významnou část kontrolní činnosti všech OIP. Od počátku roku 2021 přijaly orgány inspekce práce celkem 4 799 podnětů ke kontrole. Po vyhodnocení těchto podnětů bylo následně provedeno 3 065 kontrol.

Každému přijatému podnětu věnují orgány inspekce práce zvýšenou pozornost. Po vyhodnocení obsahu podnětu následuje z velké části provedení kontroly. Podatel podnětu je vždy informován nejen o samotném přijetí podnětu SÚIP nebo OIP, ale v řadě případů je s podatelem podnětu vedena také další komunikace. O tom, zda bude podnět zařazen do plánu kontrol, rozhodují OIP na základě vyhodnocení jeho závažnosti, účelnosti provedení kontroly a také podle svých aktuálních kapacitních možností. O výsledku kontroly je podatel podnětu vždy písemně informován. SÚIP přijaté podněty statisticky sleduje, vyhodnocuje a získané informace zohledňuje v programu kontrolní činnosti. V mnoha případech je podatelům podnětu současně poskytováno i bezplatné poradenství.

V souvislosti s pandemií onemocnění covid-19 obdržely orgány inspekce práce zvýšený počet podnětů ke kontrole v oblasti pracovněprávních vztahů. Přijaté podněty nejčastěji upozorňovaly na porušování právních předpisů v oblasti odměňování zaměstnanců, pracovního poměru (nejen při skončení pracovního poměru, ale také s jeho vznikem), dále v oblasti pracovní doby a agenturního zaměstnávání.

Podněty upozorňovaly na porušování povinností stanovených zákonem č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZoZ“ nebo „zákon o zaměstnanosti“), přičemž tyto podněty nejčastěji upozorňovaly na možný výkon nelegální práce občanů ČR, občanů EU nebo cizinců. V menší míře se přijaté podněty vztahovaly k dalším povinnostem, které zaměstnavatelům ukládá zákon o zaměstnanosti. Jednalo se například o diskriminaci při uplatňování práva na zaměstnání, porušování povinností při zaměstnávání osob se zdravotním postižením (dále jen „OZP“), nedodržování povinností stanovených Agenturám práce a v neposlední řadě nedodržování zákonem stanovených podmínek při poskytování péče o dítě v dětské skupině.

Počet přijatých podnětů ke kontrole v oblasti BOZP není dlouhodobě příliš vysoký. Podněty se nejčastěji týkají problematiky pracovních úrazů, neposkytnutí osobních ochranných pracovních prostředků (dále jen „OOPP“), nezajištění školení o bezpečnosti práce a neplnění povinností spojených s provozem VTZ.

Shodně s předchozími lety, tak i v roce 2022 budou podněty ke kontrole patřit mezi základní pilíře plánování a realizace kontrolní činnosti OIP a rovněž budou vodítkem pro zaměření kontrolní činnosti orgánů inspekce práce. Pozornost bude rovněž věnována i podnětům upozorňujícím na porušování právních předpisů v souvislosti s pandemií onemocnění covid-19. Nedílnou součástí kontrolní činnosti bude také vyhodnocování přijatých podnětů ke kontrole od cizích státních příslušníků, kteří pracují nebo pracovali na území ČR.

2 Kontroly v oblasti zaměstnanosti

Orgány inspekce práce realizují kontrolní činnost na úseku zaměstnanosti od roku 2012.

Kontrolní činností v oblasti zaměstnanosti se zabývá úsek inspekce nelegálního zaměstnávání SÚIP a 14 oddělení inspekce nelegálního zaměstnávání OIP. V organizační struktuře je 179 míst inspektorů a inspektorek (dále jen „inspektor“) zaměstnanosti a 3 místa inspektorů metodiků. Oddělení kontroly nelegálního zaměstnávání mají krajskou působnost, na rozdíl od ostatních kontrolních útvarů SÚIP.

Stěžejním zaměřením kontrol je odhalování nelegálního zaměstnávání a zastřeného zprostředkování zaměstnání.

V oblasti odhalování nelegální práce bylo od roku 2012 provedeno více než 142 tis. kontrol a zjištěno téměř 33 tis. nelegálně pracujících zaměstnanců. Nadále přetrvává trend, kdy je kontrolami nejčastěji zjišťována nelegální práce cizinců.

Kromě nelegálního zaměstnávání je kontrolami dlouhodobě zjišťováno i zastřené zprostředkování zaměstnání, které je svou závažností postaveno na úroveň nelegálního zaměstnávání. Výstupy z kontrol ukazují, že se zastřené zprostředkování zaměstnání dotýká zejména cizinců, kteří jsou takto protizákonně přidělováni k uživatelům.

Dlouhodobě je nelegální práce zjišťována na pracovištích zaměstnavatelů v sektorech stavebnictví a zpracovatelského průmyslu. Zastřené zprostředkování zaměstnání se pak nejčastěji objevuje v oblastech zpracovatelského průmyslu.

Kontroly nelegální práce a zastřeného zprostředkování zaměstnání jsou kontrolami časově náročnými a rovněž složitými z pohledu zajišťování důkazů a samotného prokazování.

Dlouhodobě je na trhu práce nedostatek pracovní síly, kdy ČR patří mezi země s nejnižší mírou nezaměstnanosti. Míra nezaměstnanosti byla podle posledních dostupných dat EUROSTATU (za září 2021) nejnižší v celé EU, a to 2,5 % (průměr EU 6,6 %). Ke konci října 2021 nabízeli zaměstnavatelé prostřednictvím ÚP ČR celkem 352 454 volných pracovních míst, přičemž v evidenci ÚP ČR bylo 251 689 uchazečů o zaměstnání.

Je velmi pravděpodobné, že nedostatek pracovní síly bude přetrvávat i v roce 2022 a zaměstnavatelé budou mít snahu situaci řešit prostřednictvím zahraničních pracovníků. To může mít za následek větší rozsah využívání služeb zastřených agentur práce, případně zvýšení rozsahu nelegálního zaměstnávání cizinců.

Mezi další významnou kontrolní oblast patří kontroly rovného zacházení a zákazu diskriminace při uplatňování práva na zaměstnání a kontroly pracovních podmínek OZP. Při těchto jsou kontrolovány zejména diskriminační inzeráty a oblast plnění povinného podílu zaměstnávání OZP.

Významným zdrojem informací pro kontrolní činnost orgánů inspekce práce jsou přijaté podněty ke kontrole zaměstnanců, sociálních partnerů nebo zaměstnavatelů. V oblasti zaměstnanosti obdržely orgány inspekce práce celkem 1 312 podnětů.

2.1 Zaměření kontrolní činnosti v oblasti zaměstnanosti v roce 2022

V roce 2022 provedou orgány inspekce práce nejméně 6 700 kontrol v oblasti zaměstnanosti s následujícím zaměřením:

- kontroly nelegálního zaměstnávání občanů ČR, občanů EU a cizinců ze třetích zemí,
- kontroly zastřehého zprostředkování zaměstnávání,
- kontroly poskytování služby péče o dítě v dětské skupině,
- kontroly plnění povinného podílu zaměstnávání OZP,
- kontroly rovného zacházení a zákazu diskriminace při uplatňování práva na zaměstnání.

2.1.1 Kontroly nelegálního zaměstnávání

Odhalování a potírání nelegálního zaměstnávání je dlouhodobě zařazeno jako hlavní kontrolní oblast orgánů inspekce práce, která plně koresponduje nejen s prioritami resortu MPSV, ale také s vnitřní politikou EU.

Nelegální zaměstnávání je zařazeno mezi nejčastěji kontrolované oblasti orgánů inspekce práce, neboť patří mezi nejzávažnější delikty. Z pohledu veřejných rozpočtů je výkon nelegální práce spojen především s úniky v oblasti daní z příjmu fyzických osob a pojistného na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění. Zaměstnavatelé umožňující nelegální práci získávají konkurenční výhodu a vytváří nerovné podnikatelské prostředí. Nelegálně pracující osoby nespádají pod ochranu danou pracovněprávními předpisy, neboť ta je podmíněna uzavřením pracovněprávního vztahu.

Od roku 2016 lze sledovat trend, kdy je zjišťována zejména nelegální práce cizinců, např. v roce 2021 bylo 83 % zjištěných nelegálních zaměstnanců právě z řad cizinců. Tento trend je možné přičítat mimo jiné i současné ekonomické situaci a zejména pak nízké míře nezaměstnanosti, kvůli které je pro tuzemské zaměstnavatele mnohdy obtížné pokrýt potřebu pracovních sil pracovníky z ČR či zemí EU. Hlavním motivem nelegálního zaměstnávání cizinců je pak snaha vyhnout se podmínkám, které na zaměstnávání zahraničních pracovníků klade česká legislativa.

Od počátku roku 2021 bylo provedeno celkem 4 868 kontrol zaměřených na odhalování nelegální práce. Těmito kontrolami bylo zjištěno celkem 2 993 nelegálně pracujících osob, z toho 268 občanů ČR, 271 občanů EU a 2 454 cizinců z tzv. třetích zemí. Současně bylo zjištěno 1 037 nedostatků z oblasti dalších ustanovení zákona o zaměstnanosti a 227 nedostatků z oblasti pracovních vztahů a podmínek. V oblasti nelegálního zaměstnávání bylo uloženo 677 pokut v souhrnné výši 165 mil. Kč.

V roce 2021 byla realizována kampaň „Férová práce“, při které byly prováděny mimořádné kontrolní akce zaměřené na kontrolu pracovněprávních předpisů,

bezpečnosti práce i nelegálního zaměstnávání občanů ČR a cizinců. Během těchto akcí bylo zjištěno celkem 182 nelegálních zaměstnanců.

Mimořádným kontrolním akcím s celorepublikovou působností zaměřených na kontrolu nelegálního zaměstnávání občanů ČR a cizinců se bude SÚIP věnovat také v roce 2022. Zaměření těchto kontrolních akcí bude přizpůsobeno aktuálnímu vývoji a trendům a kontrolní akce budou připravovány v součinnosti s MPSV.

Při plánování kontrolní činnosti v roce 2022 budou orgány inspekce práce vycházet z přijatých podnětů, informací od sociálních partnerů, zaměstnavatelů, vlastního monitoringu a výsledků kontrolní činnosti v předchozích letech. Při provádění kontrolní činnosti budou zohledněny povinnosti plynoucí členským státům EU z čl. 14 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/52/ES. Současně bude realizace kontrolní činnosti zohledňovat aktuální vývoj epidemiologické situace onemocnění covid-19 v ČR.

I nadále bude snaha orgánů inspekce práce rozvíjet spolupráci s dalšími kontrolními orgány, zejména s Českou správou sociálního zabezpečení, příslušnými složkami Policie ČR, živnostenskými úřady, Celní správou, orgány finanční správy a ÚP ČR. Vzájemné předávání informací a spolupráce na realizaci kontrolních akcí je dlouhodobě na velmi vysoké úrovni a poskytuje všem zúčastněným řadu důležitých informací.

2.1.2 Kontroly zastřené zprostředkování zaměstnání

Zastřené zprostředkování zaměstnání patří spolu s nelegální prací mezi nejzávažnější porušení zákonných předpisů. Za zastřené zprostředkování zaměstnání je v zákoně o zaměstnanosti od roku 2017 vymezena pokuta v rozmezí od 50 tis. Kč až do 10 mil. Kč. Dne 2. 8. 2021 nabyla účinnosti novela zákona o zaměstnanosti, která zavedla přestupek umožnění výkonu zastřené zprostředkování zaměstnání.

Zastřené zprostředkování zaměstnání patří mezi hlavní kontrolní oblasti orgánů inspekce práce od roku 2017. Nezbytnost cíleně se zaměřovat na tuto oblast potvrzují výsledky provedených kontrol. V roce 2021 bylo provedeno celkem 176 kontrol přímo zaměřených na oblast zastřené zprostředkování zaměstnání. Kontroly proběhly celkem u 170 subjektů a zastřené zprostředkování zaměstnání bylo zjištěno u 63 subjektů. Dále bylo zjištěno zastřené zprostředkování zaměstnání u dalších 113 subjektů, kdy tato oblast nebyla hlavní kontrolovanou oblastí.

V roce 2021 bylo za zastřené zprostředkování zaměstnání uloženo 134 pokut v souhrnné výši 66 957 000 Kč.

Zastřené zprostředkování zaměstnání je kontrolou odhalováno u zaměstnavatelů, kteří nejsou agenturami práce a svou činností, spočívající v tzv. dodávce pracovní síly, se snaží zastřít uzavřeným obchodním vztahem. Dále u zaměstnavatelů, kteří oprávněním ke zprostředkování zaměstnání disponují, ale přesto uzavřeným obchodním vztahem nahrazují řádně uzavřené dohody s uživateli, a to především ve snaze vyhnout se povinnostem a podmínkám, které jsou na zprostředkování zaměstnání zákonem kladeny. Zastřené zprostředkování zaměstnání je často zjišťováno i ve spojitosti se zaměstnáváním cizinců. Motivací pro poskytování a využívání zastřené zprostředkování zaměstnání je snaha obejít nejen podmínky pro

samotné zprostředkování zaměstnání (např. srovnatelné mzdové podmínky), ale také podmínky, které jsou zákonem o zaměstnanosti kladeny na zaměstnávání cizinců. Při plánování své kontrolní činnosti budou OIP i nadále využívat jak své zkušenosti a poznatky z kontrolní praxe a znalosti místního trhu práce, tak také informace plynoucí z obdržených podnětů, a to nejen ze strany veřejnosti, ale také ze strany jiných kontrolních orgánů. Součástí kontrolní činnosti bude také cílený monitoring pracoviště, který samotné kontrole předchází.

Vzhledem k propojenosti zastřenému zprostředkování zaměstnání a výkonu práce cizinců bude rozvíjena spolupráce s ÚP ČR, jenž vydává povolení k zaměstnání cizinců a s Ministerstvem vnitra, které cizincům vydává zaměstnanecké karty, na jejichž základě mohou být zaměstnání na území ČR. Do kontrolní činnosti v této oblasti bude rovněž promítnuta aktuální situace na trhu práce a vývoj pandemie onemocnění covid-19.

2.1.3 Kontroly poskytování služby péče o dítě v dětské skupině

Poskytování služby péče o dítě v dětské skupině představuje jednu z možností nekomerčních služeb péče o děti předškolního věku a je jedním z nástrojů sladění pracovního a rodinného života, a může pomáhat k usnadnění či dřívějšímu návratu rodičů z rodičovské dovolené do zaměstnání. Od roku 2014 je činnost dětských skupin upravena zákonem č. 247/2014 Sb., o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o dětské skupině“), který stanoví poskytovatelům služeb péče o dítě v dětské skupině podmínky pro zahájení a provoz dětských skupin, ale také vymezuje kontrolní činnost SÚIP, potažmo OIP v této oblasti. V roce 2021 byl zákon o dětské skupině novelizován.

V roce 2021 probíhala kontrolní činnost v oblasti péče o dítě v dětské skupině jak na základě plánu, tak na základě přijatých podnětů ke kontrole.

V roce 2021 bylo provedeno 35 kontrol, při kterých bylo zjištěno celkem 76 porušení právních předpisů.

Porušení byla zjištěna u 65,7 % provedených kontrol. Mezi nejčastější zjištěná porušení zákona o dětské skupině patřilo nedodržení podmínek, které jsou zákonem o dětské skupině kladeny na pečující osoby, nezpracování či nedodržování vnitřních pravidel dětské skupiny a chybné vedení evidence dětí v dětské skupině.

Z výsledku kontrolní činnosti roku 2021 vyplývá, že je důležité, aby tato oblast patřila mezi hlavní úkoly i v roce 2022.

Subjekty ke kontrole budou vybírány na základě monitoringu, s využitím místních a osobních znalostí trhu práce v daném kraji. Nedílnou součástí těchto kontrol bude poskytování základního pracovněprávního poradenství, a to jak poskytovatelům služby péče o dítě v dětské skupině jakožto zaměstnavatelům, tak také jejím zaměstnancům.

V případě podnětu či zjištění porušení, které bude směřovat do oblasti hygienických požadavků na stravování, prostory a provoz těchto skupin, postoupí OIP tento podnět místně příslušné krajské hygienické stanici.

I nadále budou OIP metodicky vedeny ze strany SÚIP a jednotlivé případy kontrol v této oblasti budou vždy individuálně konzultovány. Pokračovat bude také navázaná spolupráce s MPSV, oddělením koncepce rodinné politiky a služeb péče o děti, kterému budou předávány informace o zjištěných nedostatcích a pravomocně uložených pokutách v oblasti péče o dítě v dětské skupině.

2.1.4 Kontroly plnění povinného podílu zaměstnávání osob se zdravotním postižením

I v roce 2022 bude nedílnou součástí kontrolní činnosti orgánů inspekce práce v oblasti zaměstnanosti oblast kontroly plnění povinnosti zaměstnavatelů zaměstnávat OZP ve výši povinného podílu těchto osob na celkovém počtu zaměstnanců.

OZP mají výrazně ztíženo pracovní uplatnění na otevřeném trhu práce, proto jejich začlenění do pracovního procesu je jedním z cílů politiky zaměstnanosti. Uplatnění OZP na pracovním trhu je důležité pro jejich osobní rozvoj a sebeúctu, přičemž současně zabraňuje jejich vyloučení ze společnosti. Dlouhodobá opatření upravená v zákoně o zaměstnanosti mají za cíl, aby zaměstnavatelé s více jak 25 zaměstnanci v pracovním poměru zaměstnávali co nejvíce OZP.

SÚIP provádí kontroly plnění povinností zaměstnavatelů zaměstnávat OZP na základě podkladů od jednotlivých pracovišť ÚP ČR a ve spolupráci s Generálním ředitelstvím Úřadu práce ČR (dále jen „GR Úřadu práce ČR“). Podklady zasílané ÚP ČR ve lhůtě do 31. 5. následujícího roku obsahují jak informace o jednotlivých zaměstnavatelích, kteří jsou povinni OZP zaměstnávat, tak i informace o poskytovatelích náhradního plnění. V případě poskytovatelů náhradního plnění jsou pro kontrolní činnost důležité informace o rozsahu poskytovaného náhradního plnění, neboť zákon o zaměstnanosti stanoví poskytovatelům limit pro poskytnutí svých výrobků a služeb nebo poskytnutí zakázky odpovídající 28násobku průměrné mzdy v národním hospodářství za první až třetí čtvrtletí předcházejícího kalendářního čtvrtletí za každého přepočteného zaměstnance se zdravotním postižením zaměstnaného v předchozím kalendářním roce. Orgány inspekce práce získávají rovněž informace z evidence náhradního plnění, která je elektronicky vedena MPSV.

Zaměstnavatelé v mnoha případech stále neplní povinnost zaměstnávat OZP v zákonné stanovené výši, ani neplní tuto zákonnou povinnost jednou z forem náhradního plnění, tj. buď odběrem výrobků, služeb nebo zadáním zakázek zaměstnavatelům, se kterými ÚP ČR uzavřel dohodu o uznání zaměstnavatele za zaměstnavatele na chráněném trhu práce podle ust. § 78 zákona o zaměstnanosti nebo odvodem do státního rozpočtu v zákonem stanovené lhůtě. V řadě případů je důvodem nesplnění povinnosti nesprávný výpočet, kdy následně zaměstnavatelé odvedou nesprávnou výši do státního rozpočtu.

Zaměstnavatelé také často nedodrží zákonem stanovenou povinnost do 15. 2. následujícího roku písemně ohlásit příslušné krajské pobočce ÚP ČR plnění povinného podílu zaměstnávání OZP, včetně způsobu plnění.

Neznalost jednotlivých povinností v uvedené souvislosti pak dostává zaměstnavatele do situace, kdy nejen že musí odvést zákonem stanovený odvod do státního rozpočtu, ale v řadě případů je jim uložena pokuta za neplnění zákonných povinností.

V roce 2021 provedly orgány inspekce práce 133 kontrol, z toho 33 kontrol poskytovatelů a 100 kontrol odběratelů. Porušení právních předpisů bylo zjištěno při 100 kontrolách.

Tak jako v předchozích letech bude kontrolní činnost i v roce 2022 zaměřena především na ty zaměstnavatele, kteří dle informací ÚP ČR měli plnit povinnost zaměstnávat OZP a v hlášení ÚP ČR deklarovali povinnost odvodu do státního rozpočtu, ale tento neodvedli v zákonem stanovené lhůtě, případně vůbec, dále na nedodržení termínu oznámení plnění povinného podílu zaměstnavatelem podle § 83 zákona o zaměstnanosti, způsob výpočtu plnění povinného podílu, vnitřní předpisy nebo uzavřenou kolektivní smlouvu v případě, že zaměstnavatel při výpočtu přepočteného počtu zaměstnanců používá jinou délku pracovní doby než je uvedena v § 79 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákoník práce“), platnost dokladů, kterými se prokazuje OZP v souladu s § 67 zákona o zaměstnanosti, uznatelnost náhradního plnění, tj. zda zaměstnavatelem započítané náhradní plnění bylo realizováno v souladu s podmínkami, které pro to stanoví zákon o zaměstnanosti.

Kontrolní činnost se také zaměří na poskytovatele náhradního plnění, kteří dodávají své výrobky a služby nebo plní zadané zakázky zaměstnavatelům, zaměstnávajících více než 25 zaměstnanců v pracovním poměru v návaznosti na elektronickou evidenci náhradního plnění. Zjištěné chyby poskytovatelů mohou mít negativní dopad na odběratele, kterým může vzniknout povinnost odvodu do státního rozpočtu.

Stejně jako v předchozích letech bude SÚIP svou poradenskou a kontrolní činností přispívat ke zvýšení právního vědomí zaměstnavatelů o této oblasti.

2.1.5 Kontroly rovného zacházení a zákazu diskriminace při uplatňování práva na zaměstnání

Při výběru zaměstnanců je zcela v souladu s právními předpisy vnímat skutečnost, že jen zaměstnavatel nejlépe ví, jakého zaměstnance k výkonu zamýšlené práce potřebuje a stanovuje požadavky spojené s příjmem nového zaměstnance. Stanovené požadavky však musí reflektovat, že při uplatňování práva na zaměstnání je zakázána jakákoliv diskriminace a hlediska pro výběr zaměstnanců musí zaručovat rovné příležitosti všem fyzickým osobám ucházejícím se o zaměstnání. Přes dosavadní kontrolní a osvětovou činnost orgánů inspekce práce se ukazuje, že při uplatňování práva na zaměstnání stále dochází ke znevýhodňování některých skupin osob na trhu práce, zejména pak z hlediska věku a pohlaví.

V roce 2021 bylo provedeno 226 kontrol zaměřených na oblast rovného zacházení a zákazu diskriminace při uplatňování práva na zaměstnání. Porušení právních předpisů bylo zjištěno u 73 % kontrol.

Důležitým vodítkem pro kontroly zaměřené na nerovné zacházení a zákaz diskriminace při uplatňování práva na zaměstnání jsou obdržené podněty ke kontrole od občanů, zájemců o zaměstnání nebo jejich rodinných příslušníků, včetně podnětů podaných anonymně.

V roce 2022 bude kontrolní činnost v oblasti rovného zacházení a zákazu diskriminace při uplatňování práva na zaměstnání pokračovat dle v minulosti osvědčených postupů.

Bude prováděno monitorování nabídek zaměstnání ve sdělovacích prostředcích, ve veřejném prostoru a na pracovištích zaměstnavatelů. Orgány inspekce práce se zaměří na nabídky zaměstnání, u nichž požadavky pro výběrová řízení nejsou formulovány neutrálně, případně odrazují zájemce omezeními z hlediska zdravotního stavu, pohlaví, věku a dalšími.

SÚIP bude pokračovat v poradenské činnosti a rovněž bude nadále věnovat pozornost vzdělávání inspektorů v této oblasti.

3 Kontroly v oblasti pracovních vztahů a podmínek

Na úseku inspekce PPV specifikuje zákon o inspekci práce působnost a příslušnost SÚIP a OIP a předmět jejich kontrolní činnosti, jako kontrolu dodržování:

- právních předpisů, z nichž vznikají zaměstnancům, příslušnému odborovému orgánu nebo radě zaměstnanců nebo zástupci pro oblast BOZP práva nebo povinnosti v pracovněprávních vztazích, včetně právních předpisů o odměňování zaměstnanců, náhradě mzdy nebo platu a náhradě výdajů zaměstnancům,
- právních předpisů stanovících pracovní dobu a dobu odpočinku,
- právních předpisů o zaměstnávání zaměstnankyň, mladistvých zaměstnanců, zaměstnanců pečujících o děti, jakož i zaměstnanců, kteří prokázali, že převážně sami dlouhodobě pečují o fyzickou osobu, která se podle zvláštního právního předpisu považuje za osobu závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni II (středně těžká závislost), ve stupni III (těžká závislost) nebo ve stupni IV (úplná závislost),
- právního předpisu, který stanoví povinnost uskutečnit veřejnou výzvu nebo výběrové řízení na obsazení místa úředníka nebo na obsazení místa vedoucího úředníka územního samosprávného celku, jakož i to, zda veřejná výzva nebo výběrové řízení byly provedeny včetně jejich průběhu,
- kolektivních smluv v částech, ve kterých jsou upraveny individuální pracovněprávní nároky zaměstnanců vyplývající z právních předpisů, jakož i vnitřních předpisů podle § 305 zákoníku práce,
- vnitřních předpisů vydaných podle zákoníku práce, jestliže zakládají práva zaměstnanců,
- právních předpisů upravujících právní postavení zaměstnanců vyslaných k výkonu práce v rámci nadnárodního poskytování služeb.

Kontrola na úseku inspekce pracovních vztahů a podmínek je v kontrolní praxi realizována zejména v oblastech:

- pracovního poměru a dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr,
- rovného zacházení a zákazu diskriminace v pracovněprávních vztazích,
- pracovní doby a doby odpočinku,
- odměňování a náhrad mzdy a platu,
- ochrany osobních práv zaměstnanců,
- agenturního zaměstnávání,
- vysílání zaměstnanců a pracovních podmínek zaměstnanců ze zahraničí,
- v dalších oblastech, jako jsou oblast kolektivních pracovněprávních vztahů, oblast překážek v práci a dovolené nebo oblast péče o zaměstnance.

V kontrolní působnosti orgánů inspekce práce na úseku inspekce PPV je kontrola zaměstnavatelů – právnických i fyzických osob a jejich zaměstnanců, právnických osob, u kterých jsou vykonávány veřejné funkce, vysílajících a přijímajících organizací při výkonu dobrovolnické služby podle zvláštního právního předpisu, právnických osob, které vykonávají činnost školy nebo školského zařízení, právnických osob nebo fyzických osob, u nichž se uskutečňuje praktické vyučování žáků středních škol, odborných učilišť nebo vyšších odborných škol, dále také věznic, právnických nebo fyzických osoby, zaměstnávajících odsouzené, a rodinných závodů.

V zařízeních ozbrojených sil a bezpečnostních sborů v působnosti Ministerstva obrany, Ministerstva vnitra, Ministerstva spravedlnosti a Ministerstva financí může být kontrola provedena jen se souhlasem příslušného ministerstva a v zařízeních Generální inspekce bezpečnostních sborů, Bezpečnostní informační služby, Úřadu pro zahraniční styky a informace, Národního úřadu pro kybernetickou a informační bezpečnost a Národního bezpečnostního úřadu jen se souhlasem jejich ředitele.

V právních vztazích zaměstnanců vykonávajících ve správních úřadech státní správu jako službu, kterou ČR poskytuje veřejnosti, upravených zákonem č. 234/2014 Sb., o státní službě, ve znění pozdějších předpisů, mohou orgány inspekce práce kontrolovat jen věci týkající se doby výkonu státní služby a přestávek ve státní službě, služební pohotovosti, státní služby přesčas a v noční době a bezpečnosti při výkonu státní služby.

Kontroly jsou prováděny u všech typů zaměstnavatelů, co do jejich předmětu činnosti, právní formy, sídla, velikosti a počtu zaměstnanců, ve mzdové (podnikatelské, soukromé) i v platové (veřejnoprávní, rozpočtové, příspěvkové) sféře. Výběr konkrétních zaměstnavatelů k provedení kontroly vychází mj. ze zaměření kontrolní činnosti na různé oblasti pracovněprávních vztahů v daném kontrolním období, ze zkušeností a informací z kontrolní činnosti inspekce práce v předchozích obdobích, z informací získaných při poskytování poradenství SÚIP a OIP a především z podnětů občanů a institucí ke kontrolám. Pozornost je také věnována těm typům zaměstnavatelů, u kterých jsou častěji zjišťovány nedostatky na úseku pracovních vztahů a podmínek.

Zaměření kontrolní činnosti inspekce práce na základě ročního programu kontrolních akcí (vedle kontrol na základě podnětů) pro daný rok je pak směřováno do vybraných oblastí kontrolní působnosti inspekce práce, tj. na určitou pracovněprávní problematiku, na vybraná odvětví ekonomické činnosti zaměstnavatelů nebo na vybrané typy zaměstnavatelů. Na základě podnětů jsou kontrolovány všechny oblasti pracovněprávních vztahů, do kterých podněty směřují.

V systému SÚIP vykonává v současné době kontrolní činnost 147 inspektorů a 8 inspektorů metodiků specializovaných na oblast pracovněprávních vztahů. Dalších 12 systemizovaných míst inspektorů pracovněprávních vztahů je neobsazeno z důvodu fluktuace zaměstnanců a nedostatku uchazečů splňujících kvalifikaci a požadované podmínky pro výkon práce inspektora.

Od počátku roku 2021 provedly OIP a SÚIP v oblasti pracovních vztahů a podmínek celkem 3 027 kontrol. Těmito kontrolami bylo zjištěno 5 107 porušení právních předpisů. Za porušení právních předpisů v oblasti pracovních vztahů a podmínek bylo uloženo 843 pokut v souhrnné výši 28 771 000 Kč.

Podněty ke kontrolám jsou orgánům inspekce práce adresovány od občanů i institucí a dotýkají se všech kontrolovaných oblastí. Do oblasti pracovních vztahů a podmínek bylo od počátku roku 2021 podáno 2 747 podnětů. Nejvíce podnětů na úseku inspekce PPV upozorňovalo na nedodržování povinností zaměstnavatele v oblasti odměňování.

3.1 Zaměření kontrolní činnosti v oblasti pracovních vztahů a podmínek v roce 2022

V oblasti pracovněprávních vztahů provedou OIP a SÚIP v roce 2022 minimálně 3 800 kontrol dodržování povinností stanovených zaměstnavatelům právními předpisy. Je však zřejmě nezbytné počítat i s variantou, že počet provedených kontrol bude nutno redukovat s ohledem na trvající pandemii onemocnění covid-19.

Primárně budou kontroly zaměřeny především do následujících oblastí:

- rovné odměňování zaměstnanců s důrazem na rovné odměňování mužů a žen, rovné zacházení se zaměstnanci, dodržování zákazu diskriminace,
- odměňování zaměstnanců, dodržování minimální mzdy a nejnižší úrovně zaručené mzdy stanovené podle složitosti, odpovědnosti a namáhavosti vykonávané práce,
- pracovní doba a doba odpočinku,
- agenturní zaměstnávání,
- dodržování pravidel při vysílání zaměstnanců k výkonu práce v rámci nadnárodního poskytování služeb,
- pracovní podmínky zaměstnanců ze zahraničí,
- dodržování pracovněprávních předpisů v souvislosti s dopady pandemie onemocnění covid-19 na pracovněprávní vztahy.

Shodně jako v předchozím roce, i v roce 2022 se SÚIP a OIP při své kontrolní a především při poradenské činnosti zaměří také na jevy, které vstoupily do vztahů mezi zaměstnanci a zaměstnavateli v souvislosti s pandemií onemocnění covid-19. Patří mezi ně například nekorektní praktiky v oblasti překážek v práci na straně zaměstnavatele a náhrad mzdy za překážky v práci, v oblasti rozvazování pracovněprávních vztahů, v oblasti dovolené, neplaceného volna, převádění na jinou práci, výkonu práce z domova, popřípadě i v oblasti rovného zacházení.

3.1.1 Kontrola v oblasti rovného zacházení se zaměstnanci, rovného odměňování zaměstnanců a dodržování zákazu diskriminace

Mezi základní zásady pracovněprávních vztahů patří také zásada rovného zacházení se zaměstnanci a dodržování zákazu diskriminace. Již několik let existuje v zákoníku práce výčet diskriminačních důvodů, které jsou značně širší, než výčet diskriminačních důvodů v antidiskriminačním zákoně. Zajištění rovného zacházení a dodržování zákazu diskriminace je zakotveno také v několika mezinárodních úmluvách, jimiž je ČR vázána.

Nerovné zacházení a diskriminace v zaměstnání představují citelný zásah do práva na uspokojivé pracovní podmínky zaměstnance, na příznivé pracovní prostředí a na jeho lidskou důstojnost. Mnohdy mohou mít i negativní dopad na zdraví zaměstnance a v neposlední řadě také na jeho ekonomickou situaci. V souvislosti s nerovným odměňováním je třeba uvést rozdíl v odměňování mužů a žen, který je v ČR dle posledních zveřejněných statistických dat Eurostat 18,9 %, což je pátý největší rozdíl v rámci EU. Také v roce 2022 se bude SÚIP aktivně účastnit v projektu Rovnost žen a mužů na trhu práce se zaměřením na (ne)rovné odměňování žen a mužů, známém pod názvem 22 % K ROVNOSTI, který je financován z Evropského

sociálního fondu, operačního programu Zaměstnanost, a ze státního rozpočtu. V rámci tohoto projektu jsou zaměstnanci SÚIP členy pracovní skupiny klíčové aktivity KA2 Uplatňování legislativy v oblasti odměňování / Metodika pro kontrolu odměňování žen a mužů. SÚIP bude, tak jako v minulých letech, provádět cílené kontroly rovného odměňování mužů a žen, a výstupy a zkušenosti z těchto kontrol budou zohledněny v dalším zdokonalování metodiky pro kontrolní činnost orgánů inspekce práce v této oblasti, vytvářené v rámci projektu. V rámci probíhajících kontrol bude také testován analytický nástroj LOGIB, který je zaměřen právě na zjišťování rozdílů v odměňování u jednotlivých zaměstnavatelů.

Plánem orgánů inspekce práce na rok 2022 je provést nejméně 100 kontrol se zaměřením na rovné odměňování mužů a žen, přičemž konkrétně se zaměří na vysokoškolsky vzdělané zaměstnance, a to zejména v oborech, kde převážně převažují ženy, tedy ve vzdělávání, zdravotnictví, sociálních službách, peněžnictví a pojišťovnictví, neboť největší rozdíl v odměňování žen a mužů je právě u vysokoškolsky vzdělaných skupin, jak plyne ze studie k projektu 22 % K ROVNOSTI (2018). Při některých z těchto kontrol bude pilotně využit výše zmíněný analytický nástroj LOGIB.

Kontroly rovného zacházení a dodržování zákazu diskriminace jsou zařazeny mezi prioritní oblasti, jimž se SÚIP věnuje. Kromě kontrolní činnosti poskytují orgány inspekce práce také poradenství, které je poskytováno jak zaměstnancům, tak zaměstnavatelům. Poradenství má mimo jiné napomoci zvýšení úrovně právního povědomí zaměstnavatelů i zaměstnanců v oblasti rovného zacházení a dodržování zákazu diskriminace; zaměstnavatelům jsou poskytovány informace o povinnostech, které je ze strany zaměstnavatele nutno v pracovněprávních vztazích dodržovat, a zaměstnancům jsou poskytovány informace o jejich právech a možnostech obrany před případnou diskriminací či nerovným zacházením. Orgány inspekce práce touto činností přispívají k vytváření příznivého pracovního prostředí na pracovištích a eliminují porušování pracovněprávních předpisů v dané oblasti.

OIP v roce 2021 dosud provedly celkem 411 kontrol zaměřených na oblast rovného zacházení a dodržování zákazu diskriminace, z toho 81 kontrol bylo zaměřených na oblast rovného odměňování mužů a žen. V rámci těchto kontrol bylo zjištěno celkem 99 porušení v oblasti rovného zacházení a dodržování zákazu diskriminace.

V předchozích letech přijímaly orgány inspekce práce zhruba 300 podnětů ročně, v nichž bylo poukazováno na možné nerovné zacházení či diskriminaci na pracovišti. Přestože přijaté podněty, směřující do jiných oblastí (například do oblasti odměňování, pracovního poměru a dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr nebo do oblastí pracovní doby) jsou početnější, v případě nerovného zacházení a diskriminace se jedná o oblast, které je ze strany SÚIP věnována zvýšená pozornost a obdržené podněty jsou považovány za významný zdroj informací pro možné cílené zaměření kontrolní činnosti v této oblasti.

Také v roce 2022 budou orgány inspekce práce pokračovat v kontrolní činnosti zaměřené jak na oblast rovného zacházení a dodržování zákazu diskriminace obecně, tak na oblast rovného odměňování mužů a žen. Kontroly budou realizovány na základě informací obdržených z podnětů, i na základě vlastní monitorovací činnosti.

Při realizaci kontrol v oblasti rovného zacházení a dodržování zákazu diskriminace a kontrol rovného odměňování mužů a žen se inspektoři zaměří zejména na:

- dodržování povinnosti zaměstnavatele zajistit rovné zacházení se všemi zaměstnanci, pokud jde o jejich pracovní podmínky, odměňování za práci a o poskytování jiných peněžitých plnění a plnění peněžité hodnoty, o odbornou přípravu a o příležitost dosáhnout funkčního nebo jiného postupu v zaměstnání dle ustanovení § 16 odst. 1 zákoníku práce,
- dodržování zákazu jakékoli diskriminace, a to zejména z důvodu pohlaví, sexuální orientace, rasového nebo etnického původu, národnosti, státního občanství, sociálního původu, rodu, jazyka, zdravotního stavu, věku, náboženství či víry, majetku, manželského a rodinného stavu a vztahu nebo povinností k rodině, politického nebo jiného smýšlení, členství a činnosti v politických stranách nebo politických hnutích, v odborových organizacích nebo organizacích zaměstnavatelů, dle ustanovení § 16 odst. 2 zákoníku práce,
- dodržování poskytování stejné mzdy, platu nebo odměny z dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr za stejnou práci nebo práci stejné hodnoty dle ustanovení § 110 zákoníku práce,
- tzv. doložky mlčenlivosti, jejich existenci ve vnitřních předpisech zaměstnavatele nebo smlouvách se zaměstnanci a jejich posouzení v souvislosti se stanovením povinností zaměstnanců nad rámec zákona,
- jevy, které v dané oblasti vyvstanou v souvislosti s pandemií onemocnění covid-19.

3.1.2 Kontrola v oblasti odměňování zaměstnanců, dodržování minimální mzdy a nejnižší úrovně zaručené mzdy stanovené podle složitosti, odpovědnosti a namáhavosti vykonávané práce

Kontroly dodržování pracovněprávních předpisů v oblasti odměňování představuje jednu z kontrolních priorit orgánů inspekce práce, neboť úroveň odměňování má zásadní dopad na kvalitu pracovněprávního vztahu z pohledu zaměstnance. Zajištění výděлку je hlavním důvodem, proč zaměstnanec vstupuje do pracovněprávního vztahu.

Minimální mzda představuje nejnižší přípustnou výši odměny za práci a je nástrojem sociální ochrany před nepřiměřeně nízkým oceněním práce zaměstnance. Nejnižší úroveň zaručené mzdy pak stanoví nejnižší cenu práce zaměstnance s ohledem na složitost, odpovědnost a namáhavost vykonávané práce. Z kontrolní i poradenské činnosti orgánů inspekce práce vyplývá, že právní povědomí zaměstnavatelů (ale i zaměstnanců), týkající se zejména institutu nejnižší úrovně zaručené mzdy, je dlouhodobě na nedostatečné úrovni a porušování právních předpisů upravujících tuto oblast tak ze strany zaměstnavatelů není jevem nikterak výjimečným.

Regulační a motivační funkci má v této souvislosti nařízení vlády č. 567/2006 Sb., o minimální mzdě, o nejnižších úrovních zaručené mzdy, o vymezení ztíženého pracovního prostředí a o výši příplatku ke mzdě za práci ve ztíženém pracovním prostředí, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „nařízení vlády č. 567/2006 Sb.“). Od 1. ledna 2022 se opět zvýšila minimální mzda, a to na 16 200 Kč za měsíc. Minimální hodinová mzda pak vzrostla na 96,40 Kč. V návaznosti na toto zvýšení se valorizují i nejnižší úrovně zaručené mzdy. Každoroční valorizace minimální mzdy a nejnižších

úrovní zaručené mzdy vytváří prostor pro porušování předmětných předpisů zaměstnavateli.

V oblasti odměňování bude kontrolní činnost orgánů inspekce práce i v roce 2022 zaměřena na ověření, zda zaměstnavatelé zareagovali na valorizaci minimální mzdy a nejnižších úrovní zaručené mzdy, zda dodržují také ostatní povinnosti vyplývající jim z právních předpisů v oblasti odměňování a na zvýšení informovanosti a právního povědomí zaměstnavatelů i zaměstnanců v oblasti odměňování.

Opodstatněnost kontrolní činnosti v oblasti odměňování vyplývá i z výsledků provedených kontrol. Od počátku roku 2021 bylo provedeno celkem 344 kontrol, zaměřených na dodržování minimální a zaručené mzdy. Porušení právních předpisů bylo konstatováno u 63 kontrol.

Kontroly v oblasti odměňování budou v roce 2022 zacíleny především na ty zaměstnavatele a v těch oborech, o nichž orgány inspekce práce obdrží nejvíce informací nebo indicií o porušování právních předpisů v oblasti odměňování. Budou provedeny také následné kontroly u těch zaměstnavatelů, kteří se porušení právních předpisů v oblasti odměňování dopustili v minulých obdobích. Výběr konkrétních zaměstnavatelů pro kontrolu bude proto ponechán na zkušenosti a úvaze OIP.

Objektem kontrol v oblasti odměňování zaměstnanců, dodržování minimální mzdy a nejnižší úrovně zaručené mzdy stanovené podle složitosti, odpovědnosti a namáhavosti vykonávané práce bude zejména:

- dodržování nařízení vlády č. 567/2006 Sb.,
- sjednání, stanovení nebo určení mzdy,
- mzda nebo náhradní volno za práci přesčas,
- mzda za práci v sobotu a v neděli,
- mzda, náhradní volno nebo náhrada mzdy za svátek,
- mzda za noční práci,
- mzda a příplatek za práci ve ztíženém pracovním prostředí,
- naturální mzda,
- mzda při uplatnění konta pracovní doby,
- evidence pracovní doby pro účely kontroly v oblasti odměňování,
- jevy, které v dané oblasti vyvstanou v souvislosti s pandemií onemocnění covid-19.

Obdobné zaměření budou mít i kontroly u zaměstnavatelů v platové sféře.

3.1.3 Kontrola v oblasti pracovní doby a doby odpočinku

Jednou z prioritních oblastí regulovaných pracovněprávními předpisy je oblast pracovní doby a doby odpočinku. Pracovní doba a její rozvrhování velmi významně ovlivňuje kvalitu pracovněprávního vztahu každého zaměstnance, a to jak z hlediska odměňování, tak z hlediska bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Proto je tato oblast setrvale čtým předmětem podnětů ke kontrolám a dotazů ze stran zaměstnanců, ale i zaměstnavatelů.

Z dosavadních výstupů z kontrolní činnosti v oblasti pracovních vztahů a podmínek vyplývá, že opakovaně dělá zaměstnavatelům největší obtíže evidence pracovní doby. Zaměstnavatelé ji buďto vedou, avšak neodpovídá požadavkům zákoníku práce, či ji nevedou vůbec. Dále je to rozvrhování pracovní doby tak, aby měl zaměstnanec nepřetržitý odpočinek v týdnu či nepřetržitý odpočinek mezi směnami.

V průběhu roku 2021 se OIP této oblasti intenzivně věnovaly a dosud provedly celkem 291 kontrol se zaměřením na oblast pracovní doby a doby odpočinku. Porušení pracovněprávních předpisů bylo konstatováno u 46 kontrol.

Stejně jako v předchozích letech, i v roce 2022 mají orgány inspekce práce za cíl v rámci kontrol na úseku pracovní doby a doby odpočinku, odhalovat a eliminovat porušování právních předpisů v oblasti rozvrhování pracovní doby, dodržování zákonem stanovených dob odpočinku, řádné vedení evidence pracovní doby, a v neposlední řadě poskytovat poradenství, osvětu a přispívat tak k prevenci porušování pracovněprávních předpisů v dané oblasti.

Kontroly v oblasti pracovní doby a doby odpočinku budou prováděny zejména u těch zaměstnavatelů, vůči kterým obdrží OIP a SÚIP podněty občanů či institucí, upozorňující na možné porušování pracovněprávních předpisů v této oblasti, a dále u těch zaměstnavatelů, které OIP vytipují ke kontrole na základě vlastní znalosti a monitoringu zaměstnavatelů v teritoriu své územní působnosti.

Předmětem kontrol v oblasti pracovní doby a doby odpočinku bude nadále:

- řádné vedení evidence pracovní doby,
- dodržování povolené délky směny,
- existence písemného rozvrhu směn a seznámení zaměstnanců s rozvrhem směn v zákonem stanovené době,
- poskytování přestávek v práci,
- poskytování nepřetržitého odpočinku mezi dvěma směnami,
- dodržování stanovených pravidel pro práci ve dnech pracovního klidu,
- poskytování nepřetržitého odpočinku v týdnu,
- dodržování stanovených pravidel pro přesčasovou práci,
- dodržování zákonem stanovené průměrné délky směny u zaměstnance pracujícího v noci,
- jevy, které v dané oblasti vyvstanou v souvislosti s pandemií onemocnění covid-19.

3.1.4 Kontrola v oblasti dodržování povinností na úseku agenturního zaměstnávání

Kontrolní činnost na úseku dodržování povinností stanovených agenturám práce patří mezi priority SÚIP i OIP již od roku 2006. Řadí se tak nepochybně ke kontrolním prioritám orgánů inspekce práce. Dlouhodobě je nejvíce nedostatků zaznamenáváno u agentur práce, které přidělují své zaměstnance k uživatelům, tj. k jiným právnickým nebo fyzickým osobám, pro které zaměstnanec vykonává práci. Uživatel zaměstnanci práci přiděluje a dohlíží na její provedení a zajišťuje vůči zaměstnanci BOZP. Kontroly

tohoto typu agentur práce jsou pak zaměřeny nejen na agentury práce, nýbrž i na jejich uživatele. Ke kontrolám jsou vybírány agentury práce, na které byly orgány inspekce práce upozorněny obdrženy podněty ke kontrole, a dále ty, které se již v minulosti dopustily porušování předpisů, a také ty, které dosud kontrolovány nebyly vůbec nebo byly kontrolovány před více než třemi lety.

Cílem kontrolní činnosti orgánů inspekce práce na úseku agenturního zaměstnávání je vyhledávat a eliminovat porušování pracovněprávních předpisů agenturami práce a jejich uživateli. V četných případech obdrží orgány inspekce práce informace od GŘ Úřadem práce ČR o nesplnění povinností agentur práce stanovených jim zákonem o zaměstnanosti. Významnou součástí kontrolní činnosti v oblasti agenturního zaměstnávání jsou kontroly agentur práce, které zaměstnávají cizince.

Porušování pracovněprávních předpisů v oblasti agenturního zaměstnávání se dopouštějí jak samotné agentury práce, tak určitou měrou se na něm podílejí rovněž uživatelé, ke kterým jsou zaměstnanci agentur práce přidělováni k dočasnému výkonu práce. Jak agentura práce, tak uživatel, jsou ve vzájemné součinnosti povinni zabezpečit, aby pracovní a mzdové podmínky dočasně přiděleného zaměstnance nebyly horší, než jsou nebo by byly podmínky srovnatelného zaměstnance. Uživatel je povinen definovat pracovní a mzdové podmínky srovnatelného zaměstnance, na základě kterých je agenturnímu zaměstnanci stanovena mzda a případně další benefity a výhody. Není-li u uživatele na konkrétní pozici zaměstnán srovnatelný kmenový zaměstnanec, je povinností uživatele reálně stanovit pracovní a mzdové podmínky srovnatelného zaměstnance jako v případě, kdyby na dané pozici kmenový zaměstnanec zaměstnán byl. Agentury práce jsou pak povinny ověřit si skutečné pracovní a mzdové podmínky u uživatele, například prostřednictvím kolektivní smlouvy a vnitřních předpisů.

Výsledky kontrolní činnosti orgánů inspekce práce v oblasti agenturního zaměstnávání mají z dlouhodobého hlediska víceméně setrvalou tendenci. V roce 2021 provedly orgány inspekce práce v oblasti agenturního zaměstnávání dosud celkem 124 kontrol agentur práce a 60 kontrol uživatelů. Porušení pracovněprávních předpisů bylo zjištěno u 69 kontrol agentur práce a u 19 kontrol uživatelů.

Účelem kontrolní činnosti orgánů inspekce práce v oblasti agenturního zaměstnávání bude i v roce 2022 intenzivní a efektivní kontrolní činnost, současně pak poskytováním poradenství eliminovat negativní jevy v oblasti agenturního zaměstnávání a přispívat tak ke zlepšení nedostatků na úseku agenturního zaměstnávání.

Předmětem kontrol u agentur práce bude:

- povolení k příslušné formě zprostředkování zaměstnání,
- dodržování povinnosti sjednat pojištění proti úpadku agentury práce,
- dodržování informačních povinností vůči GŘ Úřadem práce ČR,
- předepsané podmínky pro zaměstnávání odpovědného zástupce,
- vznik, změny a skončení pracovního poměru,
- dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr,
- pracovní doba, doba odpočinku, vedení evidence,
- odměňování zaměstnanců a cestovní náhrady,
- vedení evidence o agenturních zaměstnancích,

- dohoda o dočasném přidělení zaměstnance agentury práce,
- písemný pokyn k dočasnému výkonu práce u uživatele,
- porovnání pracovních a mzdových podmínek agenturního zaměstnance a srovnatelného zaměstnance uživatele,
- délka přidělení agenturního zaměstnance,
- situace, které v dané oblasti nastanou v souvislosti s pandemií onemocnění covid-19.

Předmětem kontrol u uživatelů bude:

- vznik, změny a skončení pracovního poměru,
- dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr,
- pracovní doba a doba odpočinku,
- vedení evidence pracovní doby,
- odměňování zaměstnanců,
- dodržování povinností uživatele, ke kterému je zaměstnanec agentury práce dočasně přidělen,
- existence a obsah dohody o dočasném přidělení zaměstnance agentury práce,
- existence a obsah písemného pokynu k dočasnému přidělení,
- porovnání pracovních a mzdových podmínek agenturního zaměstnance a srovnatelného zaměstnance uživatele,
- situace, které v dané oblasti nastanou v souvislosti s pandemií onemocnění covid-19.

3.1.5 Kontrola dodržování pravidel při vysílání pracovníků do ČR na základě směrnice 96/71/ES a směrnice 2014/67/EU

Orgány inspekce práce kontrolují dodržování právních předpisů upravujících právní postavení zaměstnanců vyslaných k výkonu práce v rámci poskytování služeb. Problematika vysílání pracovníků do jiných států EU v rámci poskytování služeb je upravena evropskou směrnicí 96/71/ES a její prosazovací směrnicí 2014/67/EU. SÚIP je na národní úrovni odpovědný za vymáhání pravidel v oblasti vysílání pracovníků a současně spolupracuje v rámci EU s dalšími orgány pověřenými dohledem nad dodržováním práv vysílaných pracovníků. Pracovníkům vyslaným k výkonu práce do jiného státu v rámci EU, evropského hospodářského prostoru a Švýcarska musí být zajištěny minimální standardy stanovené evropskou směrnicí a národní legislativou. ČR implementovala směrnice týkající se vysílání pracovníků do českého právního řádu prostřednictvím ustanovení § 319 zákoníku práce a prostřednictvím zákona o zaměstnanosti.

Dle ustanovení § 319 zákoníku práce platí, že je-li zaměstnanec zaměstnavatele z jiného členského státu EU vyslán k výkonu práce v rámci nadnárodního poskytování služeb na území ČR, vztahuje se na něho úprava ČR, pokud jde o:

- a) maximální délku pracovní doby a minimální dobu odpočinku,
- b) minimální délku dovolené za kalendářní rok nebo její poměrnou část,
- c) minimální mzdu, příslušnou nejvyšší úroveň zaručené mzdy a stanovené složky mzdy či platu,
- d) bezpečnost a ochranu zdraví při práci,
- e) pracovní podmínky těhotných zaměstnankyň, zaměstnankyň, které kojí,

a zaměstnankyň do konce devátého měsíce po porodu a mladistvých zaměstnanců,

- f) rovné zacházení se zaměstnanci a zaměstnankyněmi a zákaz diskriminace,
- g) pracovní podmínky při agenturním zaměstnávání,
- h) podmínky ubytování, pokud jej zaměstnavatel poskytuje zaměstnanci,
- i) náhrady cestovních výdajů v souvislosti s výkonem práce s tím, že za pravidelné pracoviště se považuje obvyklé místo výkonu práce na území ČR.

Výše uvedené body a) až i) se neuplatní, jsou-li práva vyplývající z právních předpisů členského státu EU, z něhož byl zaměstnanec vyslán k výkonu práce v rámci nadnárodního poskytování služeb, pro něho výhodnější. Výhodnost se posuzuje u každého práva vyplývajícího z pracovněprávního vztahu samostatně. Nelze opomenout ani informační a evidenční povinnost, kterou musí splnit zahraniční zaměstnavatel vůči krajské pobočce ÚP ČR.

Poprvé zařadil SÚIP kontroly dodržování pracovních podmínek vysílaných zaměstnanců do svého ročního plánu kontrolních akcí v roce 2019 a v následujících letech v této kontrolní činnosti kontinuálně pokračuje. Prováděnou kontrolní činností získávají orgány inspekce práce větší přehled o situaci vysílaných pracovníků do ČR a o jejich struktuře.

Konkrétní zaměstnavatelé jsou do příslušných kontrol zařazováni zejména na základě seznamů poskytnutých ÚP ČR, dále na základě požadavků zahraničních inspekčních orgánů s využitím systému pro výměnu informací IML, popř. na základě přijatých podnětů a poznatků z předchozí kontrolní činnosti.

Předmětem kontrol při vysílání pracovníků do ČR bude zejména:

- maximální délka pracovní doby a minimální doba odpočinku,
- minimální délka dovolené za kalendářní rok,
- minimální mzda, nejnižší úroveň zaručené mzdy a stanovené složky mzdy či platu,
- bezpečnost a ochrana zdraví při práci,
- pracovní podmínky žen a mladistvých,
- rovné zacházení a zákaz diskriminace,
- pracovní podmínky při agenturním zaměstnávání,
- informační a evidenční povinnosti vůči ÚP ČR,
- informační povinnosti zahraniční agentury práce vysílající pracovníky do ČR vůči GŘ Úřadu práce ČR,
- jevy, které v dané oblasti vyvstanou v souvislosti s pandemií onemocnění covid-19.

3.1.6 Kontrola v oblasti pracovních podmínek při zaměstnávání zaměstnanců ze zahraničí

V souvislosti se stávající situací na trhu práce, a rovněž v souladu s požadavky zaměstnavatelů na získání pracovní síly, které je na tuzemském trhu práce v určitých segmentech nedostatek, pro zajištění provozu a plného rozsahu výroby, schválila

vláda ČR v rámci programu ekonomické migrace navýšení možného počtu přijatých pracovníků z Ukrajiny celkový počet přesahující 40 000 osob disponujících zaměstnaneckými kartami ročně. Účelem tohoto opatření je legální pokrytí poptávky po pracovní síle prostřednictvím přímého zaměstnání zahraničních pracovníků (především občanů Ukrajiny, ale i dalších zemí). Vedle toho vláda schválila Program kvalifikovaný zaměstnanec, který se vztahuje na zaměstnance z Ukrajiny, Mongolska, Srbska, Filipín, Indie, Běloruska, Moldavska, Černé hory a Kazachstánu, a dále programy Program vysoce kvalifikovaný zaměstnanec a Program klíčový a vědecký personál. Gestorem těchto programů je Ministerstvo průmyslu a obchodu a jejich cílem je poskytnout podporu zaměstnavatelům, kteří do ČR potřebují přivést kvalifikované zahraniční pracovníky. Dalším očekávaným efektem by měl být pozitivní vliv na snížení počtu odhalovaných nelegálně zaměstnaných cizinců.

Ačkoli primárním důvodem pro zaměstnávání cizinců v současné době není získání levné pracovní síly, ale potřeba zajistit dostatek pracovníků a neomezovat nuceně výrobu, je zaměstnávání pracovníků z třetích zemí stále řadou zaměstnavatelů poptáváno i z důvodu ekonomických, neboť cizinci jsou ochotni pracovat za nižší mzdu než občané ČR či EU. Tato skutečnost se již promítla do kontrolních zjištění v předchozích obdobích, kdy nejčastějším porušením pracovněprávních předpisů v oblasti odměňování za práci bylo nedodržování nejnižší úrovně zaručené mzdy. Zároveň byla zjišťována nerovnost při odměňování u zaměstnavatele, zejména vyplácení nižší mzdy cizincům v porovnání s tuzemskými kmenovými zaměstnanci a nevyplácení odměn cizincům v případech, kdy tuzemským zaměstnancům byly tyto odměny vypláceny. Aby k zaměstnávání zahraničních pracovníků nedocházelo pouze z důvodu nízké ceny jejich práce a jako prevence pracovního vykořisťování, je součástí schváleného vládního Programu kvalifikovaný zaměstnanec ekonomické migrace stanovení výše zaručené mzdy těchto pracovníků na 1,2násobek zaručené mzdy podle odpovědnosti, složitosti a namáhavosti vykonávané práce ve smyslu nařízení vlády č. 567/2006 Sb.

Na základě skutečností, že zahraniční pracovníci jsou na území ČR dočasně, v drtivé většině bez svého rodinného zázemí, jsou ochotni pracovat nad stanovený rozsah pracovní doby. Tato skutečnost sebou nese práci nad rámec pracovní doby, která není nikde evidována a je vykonávána bez toho, aby byly zaměstnancům vypláceny stanovené příplatky či dodržovány limity přesčasové práce.

Navýšení počtu pracovníků z Ukrajiny, případně z dalších zemí mimo EU, může mít také negativní dopad do oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci těchto zaměstnanců. Elementárním úskalím je zejména jazyková bariéra, která může být limitujícím faktorem při provádění vstupních a periodických školení v oblasti BOZP s ohledem na konkrétní druh vykonávané práce zaměstnancem. Další oblastí jsou vstupní a periodické lékařské prohlídky, a to zejména jejich objektivnost s přihlédnutím k tomu, že zahraniční pracovníci ve většině případů nedisponují zdravotnickou dokumentací z domovské země. Tato skutečnost se následně může projevit ve zhoršeném zdravotním stavu těchto zaměstnanců.

Na základě výše uvedených důvodů zařadil SÚIP kontrolu dodržování pracovních podmínek při zaměstnávání zaměstnanců ze zahraničí do ročního programu kontrolních akcí orgánů inspekce práce a počítá s těmito kontrolami i pro další kontrolní období.

Cílem kontrolní činnosti v této oblasti je zamezit možnému porušování právních předpisů při zaměstnávání cizinců, odhalovat případnou diskriminaci či pracovní vykořisťování a pomoci zajistit cizincům důstojné pracovní podmínky.

OIP budou při plánování kontrol vycházet z aktualizovaných seznamů zaměstnavatelů zařazených do jednotlivých programů ekonomické migrace, popřípadě budou vycházet z místní znalosti trhu práce nebo zkušeností z kontrolní činnosti z předchozích období. Spolupracovat dále budou s krajskými pobočkami ÚP ČR a s Ministerstvem vnitra.

Předmětem kontrol pracovních podmínek zahraničních zaměstnanců vykonávajících práci na území ČR bude:

- soulad obsahu pracovněprávního vztahu cizince se zaměstnaneckou kartou, která mu byla vydána,
- dodržování právních předpisů v oblasti odměňování obecně,
- speciálně dodržování poskytování 1,2násobku zaručené mzdy podle odpovědnosti, složitosti a namáhavosti vykonávané práce ve smyslu nařízení vlády č. 567/2006 Sb.,
- dodržování povinnosti zajistit všem zaměstnancům rovné zacházení, a to v daném případě zejména pokud jde o pracovní podmínky zaměstnanců a oblast odměňování za práci,
- dodržování právních předpisů v oblasti pracovní doby,
- dodržování základních povinností zaměstnavatele v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, a to:
 - dodržování povinnosti nepřipustit, aby zaměstnanec vykonával práce, jejichž náročnost by neodpovídala jeho zdravotní způsobilosti (povinnost, aby zaměstnanec před nástupem do práce absolvoval lékařskou prohlídku),
 - povinnost zaměstnavatele vybavit zaměstnance OOPP, pracovním oděvem a obuví, mycími, čistícími a dezinfekčními prostředky a ochrannými nápoji, tam, kde je jejich užití indikováno,
 - situace, které v dané oblasti nastanou v souvislosti s pandemií onemocnění covid-19.

3.1.7 Kontrola dodržování pracovněprávních předpisů v souvislosti s dopady pandemie onemocnění covid-19 na pracovněprávní vztahy

V průběhu celého roku 2021 se SÚIP a OIP při své kontrolní, a především při poradenské činnosti, setkávaly s fenomény, které vstoupily do vztahů mezi zaměstnanci a zaměstnavateli v souvislosti s pandemií onemocnění covid-19.

Zaměstnavatelé a zaměstnanci byli – mnohdy nově a nepřipraveni – postaveni před situace, kdy docházelo k omezení nebo úplnému uzavření provozu či výroby,

k omezení, propadu nebo ztrátě odbytu služeb a výrobků, k situacím, které vyžadovaly změnu druhu vykonávaných prací nebo změnu způsobu rozvrhování pracovní doby.

Na straně některých zaměstnavatelů vyvstala větší potřeba flexibility pracovněprávního vztahu co do druhu práce, místa výkonu práce zaměstnance včetně výkonu práce z domova, nařizování dovolené, v krajním případě i co do rozvazování pracovněprávních vztahů. U druhé strany pracovního vztahu – na straně zaměstnanců – přibýlo překážek v práci (například v podobě ošetřovného, ale i pracovní neschopnosti) a především přibýly obavy z ukončení nebo nežádoucí změny obsahu pracovněprávního vztahu a z pochybení zaměstnavatele v oblasti náhrady mzdy při překážkách v práci.

V neposlední řadě vyvstaly v souvislosti s pandemií situace, kdy zaměstnavatelé a zaměstnanci řešili obtíže spojené s ukládáním a vymáháním povinnosti používání ochrany dýchacích cest na pracovišti, s ukládáním a vymáháním povinnosti testování zaměstnanců na bezinfekčnost, řešili otázku překážek v práci při odmítnutí těchto povinností zaměstnancem. Někteří zaměstnanci pak v těchto souvislostech nastolili otázku rovného zacházení se zaměstnanci.

Důsledkem těchto situací byly například ne vždy zákonné praktiky v oblasti překážek v práci na straně zaměstnavatele, náhrad mzdy za dobu těchto překážek v práci, v oblasti rozvazování pracovněprávních vztahů, v oblasti dovolené, neplaceného volna, převádění na jinou práci, výkonu práce z domova, ale i v oblasti BOZP (například v oblasti vyhledávání a vyhodnocování rizik a poskytování OOPP) a dalších.

Tyto skutečnosti vedly SÚIP k rozhodnutí zařadit do ročního programu kontrolních akcí orgánů inspekce práce pro nadcházející kontrolní období také kontrolu dodržování pracovněprávních předpisů v souvislosti s dopady pandemie onemocnění covid-19 na pracovněprávní vztahy.

Předmětem kontrol při kontrole dodržování pracovněprávních předpisů v souvislosti s dopady pandemie onemocnění covid-19 na pracovněprávní vztahy bude zejména:

- vznik, změny a skončení pracovněprávního vztahu,
- překážky v práci,
- náhrady mzdy / platu za dobu překážek v práci,
- dodržování povinností zaměstnavatele při nařizování dovolené,
- rovné zacházení a zákaz diskriminace,
- vybrané oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.

4 Kontroly v oblasti bezpečnosti práce

SÚIP, dle zákona o inspekci práce, a OIP kontrolují na úseku inspekce BOZP dodržování povinností u právnických a podnikajících fyzických osob v souvislosti s požadavky právních předpisů k zajištění bezpečnosti práce, dále pak z hlediska bezpečného provozu technických zařízení, včetně zařízení se zvýšenou mírou ohrožení života a zdraví osob. Úsek inspekce BOZP je personálně rozdělen, dle odvětví, na inspektory BOZP a inspektory VTZ. Toto rozdělení je promítnuto i do struktury OIP. V současné době vykonává ve služebním poměru kontrolní činnost pro oblast BOZP 99 inspektorů, pro oblast VTZ 91 inspektorů a dále 10 inspektorů metodiků.

Za období roku 2021 provedli inspektoři oddělení inspekce BOZP a VTZ u právnických a podnikajících fyzických osob celkem 4 778 kontrol, při kterých bylo zjištěno celkem 11 213 porušení právních předpisů v oblasti BOZP. V rámci provedených kontrol bylo zjištěno celkem 8 868 nedostatků.

Mezi nejčastěji opakovaně zjištěné nedostatky patřily:

- osnovy školení neobsahují platné právní a ostatní předpisy, dále konkrétní návody výrobce pro obsluhu daného zařízení, včetně vnitřních místních provozních předpisů
- nedostatečně vyhodnocená rizika v souvislosti s pracovními a technologickými postupy,
- nestanovení konkrétních pracovních postupů tak, aby byly dodržovány zásady bezpečného chování na pracovišti,
- v řadě případech technická zařízení nejsou pravidelně a řádně udržována, kontrolována a revidována.

Za porušení právních předpisů bylo v oblasti bezpečnosti práce a VTZ v roce 2021 uloženo celkem 621 pokut v celkové výši 31 821 500 Kč. Zaměření kontrolní činnosti vycházelo zejména ze zadání hlavních úkolů dle specializací. V rámci těchto hlavních úkolů inspektoři bezpečnosti práce kontrolovali dodržování právních a ostatních předpisů k zajištění bezpečnosti práce v oblastech dopravy, zemědělství, lesnictví, hutnictví, strojírenství, terciální sféry, stavebnictví a chemického průmyslu. Inspektoři se specializací VTZ prováděli v rámci hlavních úkolů kontrolní činnost v oblasti dodržování právních a ostatních předpisů k zajištění bezpečného provozu elektrických, zdvihacích, tlakových a plynových zařízení.

V rámci kontrolní činnosti byly dále také prováděny i následné kontroly BOZP a VTZ, včetně kontrol dodržování předpisů na základě podnětů směřujících do oblasti bezpečnosti práce a VTZ. Další kontrolní činností v oblasti BOZP a VTZ bylo šetření podnětů, kdy v průběhu roku 2021 obdržel SÚIP na úseku bezpečnosti práce celkem 618 podnětů ke kontrole, z nichž převážná část směřovala zejména do bezpečnosti práce. Nezanedbatelná část podnětů směřovala k bezpečnosti práce při provozu technických zařízení a VTZ.

V oblasti bezpečnosti práce a VTZ byly na OIP prováděny i další činnosti, kterými byly:

- vyjádření k projektovým dokumentacím staveb určených pro užívání ve veřejném zájmu nebo jako pracoviště fyzických osob v počtu 1 865,
- účastí na 890 kolaudačních řízeních.

Vyjádřením k projektovým dokumentacím a účast na kolaudačních řízeních byly v řadě případech odstraněny nedostatky v oblasti BOZP a V TZ, které mohly mít zásadní vliv na bezpečnost práce a bezpečný provoz technických zařízení. Zaměstnavatelé tuto činnost hodnotili velmi pozitivně. Výše uvedenou činnost lze považovat za preventivní činnost ze strany SÚIP a jednotlivých OIP.

OIP provedly v roce 2021 celkem 499 kontrol příčin a okolností pracovních úrazů, z toho 37 smrtelných pracovních úrazů, 450 kontrol příčin a okolností závažných úrazů a 12 kontrol příčin a okolností ostatních pracovních úrazů. Při těchto kontrolách bylo zjištěno 844 porušení a 582 nedostatků.

Jednalo se zejména o:

- nedostatečně vyhodnocená rizika v souvislosti s pracovní činností,
- chybějící školení, zejména v oblasti návodů výrobců pro obsluhu technických zařízení, případně místních provozních bezpečnostních předpisů,
- nevybavení zaměstnanců předepsanými OOPP, dále i chybějící návody výrobců pro konkrétní OOPP,
- používání nebezpečných pracovních postupů,
- vyřazování z činnosti bezpečnostní prvky, například světelné clony a koncové spínače.

Součástí kontrolních činností, tak jako v předcházejícím období, bude i v roce 2022 oblast kontrol příčin a okolností vzniku pracovních úrazů, zejména pracovních úrazů smrtelných a pracovních úrazů s hospitalizací delší než 5 dnů.

Velmi významnou součástí práce inspektorů BOZP a V TZ je poradenství a poskytování základních informací. V oblasti poradenství převažovaly dotazy, které se týkaly zejména povinností zaměstnavatele při vzniku pracovního úrazu, dále povinností zaměstnavatelů v oblasti BOZP, obsahu revizních zpráv V TZ, požadavků na odbornou způsobilost revizních techniků k provádění revizí, platnost vydaných příslušných osvědčení atd.

V rámci kontrolní činnosti se SÚIP spolu s OIP podílely také na integrovaných inspekcích ve smyslu zákona č. 224/2015 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými směsmi a o změně zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (zákon o prevenci závažných havárií).

Další významnou činností SÚIP a OIP v oblasti bezpečnosti práce a bezpečného provozu technických zařízení jsou také prověrky systému řízení BOZP u zaměstnavatelů v rámci programu „Bezpečný podnik“. Program „Bezpečný podnik“ vychází z národní politiky BOZP, která v rámci osvětové činnosti stanoví, mimo jiné, i požadavek na zavedení systému řízení BOZP u zaměstnavatelů, k jehož realizaci by měly nápomoci programy a příručky s návodem k zavedení systému řízení BOZP. Prověrka plnění požadavků programu „Bezpečný podnik“ se provádí jako průběžný úkol všemi OIP, a to na základě žádosti zaměstnavatele o ověření shody zavedeného systému řízení BOZP s požadavky programu „Bezpečný podnik“. Společně s žádostí

je nutno také doložit i další dokumenty, mezi které patří například zpráva z auditu, dále pak vyplněný seznam kontrolních otázek, stanoviska dotčených orgánů státní správy v oblasti požární ochrany, hygienické požadavky, ochrana životního prostředí, případně i stanovisko Českého báňského úřadu. V případě zjištění nedostatků nebo neshod již zavedeného systému řízení BOZP s programem „Bezpečný podnik“ jsou následně projednávána doporučení se zástupci vedení a případné nedostatky odstraňovány.

Zaměříme-li se na oblast vydaných doporučení na úpravu systému řízení BOZP, pak se jednalo především o doplnění, úpravu nepřesností, o aktualizaci dokumentace a dalších zavedených směrnic tak, aby odpovídaly konkrétnímu stavu na pracovišti, a také aby nechyběla vzájemná provázanost těchto dokumentů.

Doporučení vychází především ze znalostí a zkušeností inspektorů, kteří významně přispívají ke zlepšování systému řízení BOZP u zapojených zaměstnavatelů.

Osvědčení „Bezpečný podnik“ má platnost 3 roky, přičemž OIP v průběhu platnosti prověřuje, zda je systém řízení BOZP stále v souladu s uvedeným programem.

Účast v programu „Bezpečný podnik“ bývá hodnocena velmi kladně nejen samotnými společnostmi, které s ochotou využívají rad a doporučení zkušených inspektorů při prověrkách, ale i zároveň slouží jako neustálý kontakt inspektorů s novými a modernějšími technologiemi.

I přes nepříznivou epidemiologickou situaci získalo v roce 2021 osvědčení „Bezpečný podnik“ celkem 16 společností.

Závěrem je nutno upozornit, že celková činnost v roce 2021 byla výrazně ovlivněna situací související s pandemií onemocnění covid-19 a s omezeními, která z ní vyplývala pro občany i pro instituce. Dále značná část inspektorů BOZP a VTZ, vykonávající za běžné situace kontroly u zaměstnavatelů, byla převedena na jiné úkoly, například trasování kontaktů osob pozitivně testovaných na onemocnění covid-19 pro krajskou hygienickou stanici a ověřování mimořádných opatření Ministerstva zdravotnictví při testování zaměstnanců na přítomnost onemocnění covid-19.

4.1 Zaměření kontrolní činnosti v oblasti BOZP a VTZ v roce 2022

V roce 2022 provedou orgány inspekce práce v oblasti BOZP a VTZ nejméně 8 700 kontrol s následujícím zaměřením:

- kontroly BOZP v odvětví stavebnictví, dopravy, těžby a zpracování dřeva, zpracovatelském průmyslu, terciální sféry, zemědělství a potravinářství,
- kontroly k zajištění bezpečnosti provozu VTZ plynových, zdvihacích, elektrických a tlakových,
- kontroly dodržování povinností souvisejících s nakládáním s nebezpečnými chemickými látkami a směsmi,
- kontroly v rámci integrované prevence.

4.1.1 Kontroly BOZP

Cílem kontrolní činnosti v oblasti BOZP a VTZ je zejména zajišťovat stále vyšší kvalitu dodržování předpisů v oblasti bezpečnosti práce u právnických a podnikajících osob. V této souvislosti se jeví jako potřebné nadále zdůrazňovat zaměstnavatelům povinnosti stanovené zákony (například zákoníkem práce) a dalšími právními a ostatními předpisy, které se vztahují k bezpečnosti práce a bezpečnému provozu technických zařízení. Na oblast BOZP a VTZ lze nahlížet jako na souhrn požadavků vyplývajících z legislativy, ostatních právních předpisů a vnitřních předpisů zaměstnavatele. Uvedený souhrn požadavků by pak měl předcházet ohrožení nebo poškození zdraví zaměstnanců v pracovním procesu, technologickým poruchám a mimořádným událostem na technických zařízeních.

Stavebnictví

Staveniště je jedním z nejrizikovějších pracovišť, na kterém se setkáváme s pracovními činnostmi, které obsahují rizika z mnoha odvětví. K tomu přispívá i různá zkušenost a kvalita zhotovitelů staveb. Kontroly k zajištění prevence v oblasti bezpečnosti práce při přípravě a provádění staveb se zaměřují na plnění povinností zadavatelů staveb a činnosti koordinátorů BOZP na staveništi, zda dodržují povinnosti uložené jim zákonnými předpisy, a tím působí na snižování pracovní úrazovosti způsobené ne vždy dostatečnou informovaností jednotlivých zhotovitelů o možných rizicích a úkonech prováděných jednotlivými zaměstnanci pro bezpečný výkon práce. Kontrolní činnost prováděná přímo na staveništích má za úkol prověřit stav a úroveň zajišťování bezpečnosti práce u zhotovitelů staveb a prověřením dodržování povinností, vyplývajících z právních a ostatních předpisů k zajištění BOZP. Kontroly se zaměří zvláště na práce ve výškách, které patří k nejrizikovějším činnostem na staveništích a k činnostem s nejvyšším počtem (téměř 50 %) smrtelných pracovních úrazů. Nejvyšší úrazovost ve stavebnictví vykazují zemní práce (práce v nezajištěných výkopech), a dále práce při manipulaci s materiálem a montážní práce (práce neprováděné v souladu s bezpečnostními požadavky). Úkol bude opět zaměřen průřezově na všechny činnosti na staveništi.

Výběr subjektů ke kontrolní činnosti vychází především z poznatků a skutečností zjištěných na konkrétních staveništích v rámci územní působnosti jednotlivých OIP, z databáze zaslaných oznámení o zahájení prací a z projektových dokumentací předložených k posouzení. Do plánu kontrol budou zařazeny rovněž ty subjekty, u kterých byly v minulosti při namátkových kontrolách zjištěny závažné nedostatky nebo u kterých došlo k pracovním úrazům. V neposlední řadě budou kontrolovány podnikající fyzické osoby, které nikoho nezaměstnávají.

Zemědělství a potravinářský průmysl

Při provádění kontrol strojů a technických zařízení (dále jen „zařízení“) v oblasti zemědělství a potravinářského průmyslu se setkáváme se skutečností, že tato zařízení nejsou v mnoha případech ze strany zaměstnavatelů řádně a bezpečně provozována. Velké množství těchto zařízení má nefunkční ochranná zařízení, která jsou buď poškozena či jednoduše vyřazena z provozu. Zaměstnanci, kteří obsluhují tato zařízení, jsou v důsledku nedostatečného seznámení s prací na těchto zařízeních, prováděním oprav či údržby těchto zařízení, mnohdy ohroženi na svém zdraví a na svém životě. Zaměstnavatelé u provozovaných zařízení ve velké míře neprovádí

pravidelné kontroly a revize na zařízení, při zjištění závad při kontrole či revizi tyto nebyly odstraňovány, zařízení mnohdy nebylo v dobrém technickém stavu, chybí průvodní a provozní dokumentace zařízení apod. Tyto skutečnosti vyplývají i z prováděných kontrol příčin a okolností vzniku pracovních úrazů u těchto zařízení.

Kontrola v této oblasti v roce 2022 bude mimo jiné zaměřena na linky na sklizeň píce a kukuřice, pro výrobu krmných směsí.

Dále pak bude kontrolní činnost zaměřena na potravinářské výrobní technologie pro výrobu masa, mléka, pekařských výrobků, cukrovinek apod. Součástí kontroly bude také mimo jiné i kontrola skladového hospodářství, kontrola bezpečného provozu a používání skladovacích zařízení a zařízení pro plynulou dopravu nákladů, včetně způsobu zajištění těchto zařízení proti zneužití.

V rámci kontrol se inspektoři zaměří také na bezpečný provoz zařízení související se zpracováním ovoce a zemědělských komodit. Jedná se především o zpracování řepky a cukrové třtiny, pivovary atd. Nedílnou součástí kontrol v tomto hlavním úkolu na rok 2022 bude také osvěta v daných oblastech a preventivní působení na zaměstnavatele.

Doprava

SÚIP dlouhodobě provádí kontroly v oblasti dopravy a opravárenství se zaměřením na plnění legislativních povinností při organizování bezpečnosti a ochrany zdraví zaměstnanců v dopravě a organizování pracovní doby řidičů. Již třetím rokem je součástí prováděných kontrol oblast pracovní doby strojvedoucích, která bude kontrolovanou problematikou i v tomto roce.

V rámci kontrolní činnosti budou do úkolu zařazeni dopravci, kteří poskytují přepravu osob nebo nákladu, opravárenské dílny a také opravny kolejových vozidel.

Zpracovatelský průmysl

Kontroly ve zpracovatelském průmyslu, dále ve strojírenských provozech, ale i v metalurgii budou přednostně zaměřeny na dodržování bezpečných technologických postupů, dále na zajištění bezpečného pracovního prostoru, skladování (polotovárů, profilů, hotových výrobků, palet apod.), bezpečnost provozu vysokozdvižných vozíků, účinnost instalovaných ochranných prvků (koncových spínačů, světelných clon, mříží, zakrytování, zabránění kontaktů s pohyblivými částmi nástrojů apod.), dále i na provádění pravidelné a řádné údržby, kontrol a revizí strojních zařízení, přístrojů a náradí, odstraňování zjištěných nedostatků, účinnost kontrolní činnosti vedoucích zaměstnanců na všech stupních řízení. Pozornost bude také věnována robotizovaným pracovištím, dále automatickým linkám, automatickým tahačům, manipulačním prostředkům (ručně vedeným a motorovým vozíkům) a regálovým systémům.

Lesnictví a dřevozpracující průmysl

Kontrolní činnost v roce 2022 bude v této oblasti zaměřena zejména na kontrolu zajišťování BOZP v lese a na pracovištích obdobného charakteru a v dřevozpracujícím průmyslu.

V oblasti lesnictví budou kontroly zaměřeny na subjekty zabývající se těžbou dřeva, dále manipulací a soustředováním dřeva, údržbou lesů, parků, sadů, břehových porostů, doprovodné zeleně vodních toků a pozemních komunikací. Vzhledem k stále nepříznivému vývoji pracovní úrazovosti v posledních letech, a to v souvislosti s prováděnou těžbou, soustředováním a manipulací dřeva, je nadále potřeba provádět kontrolní činnost u těchto subjektů.

Dále bude kontrolní činnost v oblasti dřevozpracujícího průmyslu zaměřena i na dřevařskou prvovýrobu, tj. prvostupňové zpracování dřeva. Kontroly budou směřovat na subjekty provádějící zpracování kulatiny na řezivo, dýhu, výrobu velkoplošných materiálů, štěpek, pilin, výrobu pelet a briket, papírenskou výrobu. Zaměření do této oblasti kontroly vychází zejména z výsledků předchozích kontrol, kde bylo ve větší míře zjištěno, že v této oblasti nadále dochází k nebezpečnému provozování strojů a technických zařízení, včetně nevhodné organizace práce.

Terciální sféra

Kontrolní činnost v oblasti terciální sféry bude v roce 2022 zaměřena na kontroly zajišťování BOZP u níže uvedených subjektů, provozujících svoje činnosti k zajištění služeb obyvatelstvu ČR.

Konkrétně se tak bude jednat zejména o kontroly provozoven a sídel zaměstnavatelů v oblasti technických služeb. Dále také u subjektů zabývajících se údržbou, správou a opravami pozemních komunikací včetně dopravního značení. Uvedené zaměření vyplývá i z důvodu následné kontroly přijatých opatření u subjektů provozujících technické služby, kdy u některých z nich byla kontrolní činnost v rámci hlavního úkolu ve specializaci terciální sféry realizována již v roce 2018. Zároveň i z pohledu větší vytiženosti jednotlivých pracovišť u těchto subjektů, obnovy zejména jejich technických zařízení, případně výstavby nových částí jejich pracovišť, je nutné ověření standardu dodržování BOZP u těchto zaměstnavatelů.

Kontrolní činnost bude také zaměřena i na zaměstnavatele velkoobchodních prodejen a skladů, včetně logistických skladů, bez daného omezení vzhledem k jejich prováděným činnostem. Vzhledem k jejich velkému početnímu zastoupení na území celé ČR a stálému výskytu závažných a smrtelných pracovních úrazů v souvislosti s prováděnou manipulací a skladováním, i za pomoci motorových manipulačních vozíků, je nadále potřeba vykonávat kontrolní činnosti u těchto subjektů. Dále je také možnost kontroly směřovat i na zaměstnavatele v oblasti maloobchodního prodeje bez daného omezení vzhledem k jejich prováděným činnostem.

4.1.2 Bezpečná práce s nebezpečnými chemickými látkami a směsmi

Nebezpečné chemické látky a směsi (dále jen „nebezpečné látky“) bývají zdrojem pracovních úrazů minimálně, avšak mnohdy jsou doprovázeny závažnými trvalými následky v důsledku popálení, poleptání či otravy. Mnozí zaměstnavatelé si dostatečně neuvědomují rizika používání nebezpečných látek a zejména rizika možných požárů, výbuchů či obecně vzájemné reakce mezi nebezpečnými látkami. Kontroly bezpečné práce s nebezpečnými látkami budou zaměřeny nejen na každodenní práci s těmito látkami, ale zejména na rizika při opravách, čištění, najíždění technologií či při odstávkách, tedy při činnostech, které nebývají příliš časté a při kterých je zvýšené riziko vzniku možné nebezpečné situace (úrazu či havárie).

Mezi nejčastější nedostatky zjišťované v souvislosti s nebezpečnými látkami patří nedostatečně vyhodnocená rizika, nedostatečné seznámení zaměstnanců s nebezpečnými vlastnostmi látek, nesprávně zvolené OOPP či jejich nepřidělování zaměstnavatelem, a také nebezpečné postupy a způsoby práce s nebezpečnými látkami, které zaměstnavatelé přehlíží a tolerují.

Kontrola dodržování povinností na úseku nebezpečných látek spadá do kompetencí i jiných kontrolních orgánů (např. krajských hygienických stanic a zejména České inspekce životního prostředí), proto mohou být pro zefektivnění kontrol v oblasti chemické legislativy provedeny kontroly společné s tím, že orgány inspekce práce kontrolují nakládání s nebezpečnými látkami pouze z hlediska bezpečnosti práce.

Kontroly budou zaměřeny na různé typy zaměstnavatelů nespádajících pod režim zákona o prevenci závažných havárií, jelikož právní předpisy ČR se poměrně důkladně zaměřují na subjekty, které nakládají s větším množstvím nebezpečných látek, ale naopak v menších subjektech není o bezpečné práci s chemickými látkami příliš mnoho povědomí. Může se tak jednat o bazény, lakovny, úklidové společnosti, sběrné dvory, galvanovny a další výrobní společnosti.

4.1.3 Kontroly k zajištění bezpečnosti provozu technických zařízení se zvýšenou mírou ohrožení života a zdraví a právních předpisů o bezpečnosti provozu VTZ

Vzhledem ke skutečnosti, že od 1. 7. 2022 vchází v účinnost nový zákon č. 250/2021 Sb., o bezpečnosti práce v souvislosti s provozem vyhrazených technických zařízení a o změně souvisejících zákonů (dále jen „nový zákon o VTZ“), spolu s prováděcími nařízeními vlády, budou inspektoři se specializací VTZ během své kontrolní činnosti v 1. pololetí roku 2022 upozorňovat odborné zástupce kontrolovaných osob na změny v legislativě, které nastanou s účinností zákona a jednotlivých nařízení vlády a případně normativů tak, aby tyto změny sledovali a uplatňovali při provozu, obsluze a údržbě tlakových zařízení.

V druhém pololetí roku 2022 bude dodržování těchto změn součástí kontrol.

Zdvihací zařízení

Kontrola zdvihacích zařízení se bude provádět u zdvihacích zařízení bez ohledu na nosnost a účel použití. Součástí této kontrolní činnosti jsou také i prostředky pro vázání (ocelová a textilní lana, řetězy), dále zavěšení (traverzy, „S“ a „C“ háky) a uchopení břemene (magnety, svěrky, přísavky). V rámci kontrolní činnosti bude pozornost věnována i dodržování povinností zaměstnavatelů z hlediska zabezpečení odpovídající obsluhy, dále technického stavu, provádění předepsaných kontrolních úkonů a vedení předepsané dokumentace zdvihacích zařízení.

Zvláštní pozornost pak bude věnována bezpečnému provozu zdvihacích zařízení na staveništích, tzn. mobilním a nakládacím jeřábům, stavebním výtahům, plošinám, vázacím a uchopovacím prostředkům apod., a dále také informování zaměstnavatelů o změnách v oblasti zdvihacích zařízení v souvislosti s nařízením vlády pro zdvihací zařízení ve vazbě na nový zákon o VTZ.

Elektrická zařízení

Z výsledků a statistiky pracovních úrazů na elektrických zařízeních jednoznačně plyne, že je potřeba se této oblasti patřičně věnovat. V oblasti pracovní úrazovosti došlo k nárůstu smrtelných pracovních úrazů. Nejčastějšími příčinami pracovních úrazů na elektrických zařízeních jsou nedostatečné osobní předpoklady spolu s používáním nebezpečných pracovních postupů nebo způsobů práce a špatně nebo nedostatečně odhadnutým rizikem.

Kontrolní činnost u elektrických zařízení se v rámci hlavního úkolu zaměří zejména na oblast technické prevence rizik, dále na údržbu, kontroly a revize zejména starších strojů a zařízení, na organizaci práce, provozní dokumentaci, odborné způsobilosti a v zajištění ochrany před úrazem elektrickým proudem. Zadání úkolu je rozšířeno o kontroly prevence a seznamování pracovníků ve vztahu k činnostem v ochranných pásmech elektrizační soustavy, resp. elektrických vedení a o kontroly bioplynových stanic.

Tlaková zařízení

Počet závažných a smrtelných pracovních úrazů při provozu vyhrazených tlakových zařízení v minulých letech a výsledky inspekcí OIP ukazují na nutnost systematické kontroly provozovatelů a subjektů, zajišťujících související činnosti na tlakových zařízeních. V souvislosti se zjištěním provedených oprav, montáží a rekonstrukcí u provozovatelů budou kontroly provedeny i u subjektů, které tuto činnost prováděly. Důvod spočívá ve skutečnosti, že neodborně provedené opravy, montáže a rekonstrukce mohou výrazně zvýšit rizikovost provozu těchto tlakových zařízení.

Výběr kontrolovaných subjektů bude zaměřen na provoz rizikovějších tlakových zařízení jako jsou parní kotle, nádoby na plyny a tlakové nádoby stabilní, které jsou součástí technologií v chemickém průmyslu, v potravinářství, včetně výroby nápojů, výroby polystyrénu a v automobilovém průmyslu, kde jsou využité autoklávy a akumulátory páry velkých objemů.

Při výběru jednotlivých zařízení každý inspektor využije své dosavadní zkušenosti z šetření závažných a smrtelných pracovních úrazů tak, aby kontrolní činnost měla vysoký preventivní charakter.

Při provozu parních středotlakých a vysokotlakých kotlů, případně i kotlů s velmi vysokým tlakem páry, bude kontrola zaměřena na průvodní a provozní dokumentaci, kvalitu obsluhy kotlů včetně provádění úpravy vody, dále kvalitu služeb chemických firem provádějících dodávání chemikálií a dalších činností při úpravě napájecí a kotelní vody, způsoby provádění revizí a zkoušek revizním technikem a provádění oprav tlakových zařízení ve vztahu k odpovědnosti provozovatele za bezpečný a hospodámý provoz kotelního zařízení.

V oblasti vyhrazených tlakových nádob stabilních budou kontroly zaměřeny na nádoby, které jsou součástí technologie výroby, s většími součiniteli tlaku a objemu a s obsahem více nebezpečných tekutin. Bude prověřováno dodržování předpisů v oblasti průvodní a provozní dokumentace, její dodržování při obsluze a údržbě.

S ohledem na používání nádob k dopravě plynů budou kontroly zaměřeny na používání, skladování a dopravu nádob na plyny v technologiích výroby. S tímto souvisí i provádění periodických zkoušek nádob na plyny ve zkušebnách, které tyto zkoušky provádějí. Kontrola se bude týkat vybavení a provádění zkoušek včetně předepsané dokumentace. Zde výběr subjektů bude určován z poznatků při kontrolní činnosti a ve spolupráci s TIČR dle jejich evidence uvedených zkušeben.

V oblasti nevyhrazených tlakových zařízení budou vybrány subjekty zabývající se dodávkou tepla z důvodů současných změn technologie, kde středotlaké centrální vytápění přechází na jednotlivé plynové kotelny a výměníky, kterých je velký počet, a tak by byla provedena kontrola z hlediska dodržování předpisů při montáži těchto zařízení se zaměřením na předepsané zabezpečovací zařízení.

Plynová zařízení

Při kontrolách v oblastech provozu plynových zařízení se stále setkáváme se skutečností, že ze strany zaměstnavatelů a také OSVČ není řádně zajišťováno jejich bezpečné provozování. Specifická nebezpečí vytváří u plynových zařízení především podmínky dané umístěním zařízení v konkrétním prostředí a způsob provozu. Inspektoři kontrolují činnost zařízení se zvýšenou mírou ohrožení života a zdraví, ohrožení majetku jednotlivých vlastníků, mezi které řadíme i plynová zařízení, napomáhají provozovatelům najít optimální míru rizika při provozu plynových zařízení, a tím také vytvářet takové podmínky, aby plynová zařízení nepatřila mezi zařízení, která se významným způsobem podílejí na vzniku nehodových událostí a havárií. Na druhou stranu je nutné cílenou kontrolní činností, popřípadě také sankcemi, eliminovat nezodpovědný přístup některých provozovatelů plynových zařízení, ale také případnou nedbalost při montážích plynových zařízení.

Vzhledem k vysoké rizikovosti provozu těchto zařízení, které mohou vést ke vzniku velmi závažné nehodové události, bude i nadále nezbytné zajistit kontroly v těchto oblastech. Zejména bude nutné věnovat se komplexnímu zajištění kontrolní, servisní a revizní činnosti na provozovaných plynových zařízení. Dále rovněž souběžně kontrolovat odbornou a zdravotní způsobilost obsluh, prokazatelné a systémové odstraňování závad především z revizních činností. Při kontrolách provozní dokumentace bude hlavní důraz kladen na aktuálnost, srozumitelnost, konkrétnost dokumentací, a hlavně místních provozních řádů.

Kontroly v oblastech plynových zařízení budou v roce 2022 zaměřeny do odvětví průmyslu (např. do chemického odvětví), mimo objekty spadající pod režim zákona o prevenci závažných havárií. Dále budou kontroly zaměřeny na distribuci LPG, CNG a H₂ (zásobníky, úložiště, čerpací stanice, plnicí stanice) a do oblasti terciárního sektoru (mimo služby), ve kterém jsou také provozována plynová zařízení.

4.1.4 Integrovaná inspekce dle zákona o prevenci závažných havárií, kontrola bezpečnostní dokumentace

SÚIP a OIP jsou společně s Českým báňským úřadem a obvodními báňskými úřady, krajskými hygienickými stanicemi a hasičskými záchrannými sbory krajů zařazeny mezi tzv. orgány integrované inspekce. Společná pravidelná kontrola orgánů integrované inspekce spolu s krajskými úřady a Českou inspekcí životního prostředí

je zařazena do úkolů systému SÚIP na základě požadavků zákona o prevenci závažných havárií.

Tento zákon stanoví systém prevence závažných havárií pro objekty, ve kterých je umístěna nebezpečná látka, s cílem snížit pravděpodobnost vzniku a omezit následky závažných havárií na životech a zdraví lidí a zvířat, životním prostředí a majetku v těchto objektech a v jejich okolí.

Integrovaná inspekce má za cíl provést společnou kontrolu podle ročního plánu kontrol, zpracovaného Českou inspekcí životního prostředí, která ověřuje dodržování povinností stanovených zákonem o prevenci závažných havárií nebo uložených na základě tohoto zákona v souladu s našimi kontrolními kompetencemi. Každá kontrola je zakončena protokolem o kontrole a informací o výsledku kontroly, zasílanou místně příslušnému oblastnímu inspektorátu České inspekce životního prostředí.

Kontroly v rámci integrovaných inspekcí nejsou zacíleny pouze na bezpečnou práci a bezpečný provoz vyhrazených technických zařízení s cílem eliminovat možnost vzniku závažné havárie, ale zejména se také zaměřují na kontrolu přijatých opatření ve vztahu k minulým mimořádným událostem.

Subjekty zařazené pod režim zákona o prevenci závažných havárií předkládají krajským úřadům zpracovanou bezpečnostní dokumentaci. OIP v postavení dotčeného orgánu státní správy mají každoročně možnost se k těmto bezpečnostním programům či zprávám vyjádřit v rámci svých kompetencí.

Seznam hlavních kontrolních úkolů SÚIP na rok 2022

Podněty ke kontrole

Oblast ZOZ

1. Kontroly nelegálního zaměstnávání
2. Kontroly zastřehování zprostředkování zaměstnání
3. Kontroly poskytování služby péče o dítě v dětské skupině
4. Kontroly plnění povinného podílu zaměstnávání osob se zdravotním postižením
5. Kontroly rovného zacházení a zákazu diskriminace při uplatňování práva na zaměstnání

Oblast PPV

1. Kontroly v oblasti rovného zacházení se zaměstnanci, rovného odměňování zaměstnanců a dodržování zákazu diskriminace
2. Kontroly v oblasti odměňování zaměstnanců, dodržování minimální mzdy a nejnižší úrovně zaručené mzdy stanovené podle složitosti, odpovědnosti a namáhavosti vykonávané práce
3. Kontroly v oblasti pracovní doby a doby odpočinku
4. Kontroly v oblasti dodržování povinností na úseku agenturního zaměstnávání
5. Kontroly dodržování pravidel při vysílání pracovníků do ČR na základě směrnice 96/71/ES a směrnice 2014/67/EU
6. Kontroly v oblasti pracovních podmínek při zaměstnávání zaměstnanců ze zahraničí

Oblast BOZP a V TZ

1. Bezpečnost práce ve stavebnictví – zajištění prevence v oblasti BOZP při přípravě stavby a bezpečném provádění prací na staveništi
2. Kontrola bezpečného používání strojů a technických zařízení v zemědělství a potravinářském průmyslu
3. Kontrola BOZP a pracovní doby v oblasti dopravy
4. Kontroly bezpečnosti práce ve zpracovatelském průmyslu a strojírenství
5. Kontroly v oblasti lesnictví a dřevozpracujícího průmyslu
6. Kontroly bezpečnosti práce v oblasti terciární sféry
7. Kontroly bezpečné práce s nebezpečnými chemickými látkami a směsmi
8. Kontroly v oblasti zdvihacích zařízení
9. Kontrola systému opatření souvisejících s ochranou osob a zaměstnanců před úrazem elektrickým proudem
10. Dodržování předpisů v oblasti bezpečnosti práce tlakových zařízení nejen ze strany provozovatelů, ale i dodavatelů služeb pro provozovatele
11. Kontrola dodržování bezpečnostních předpisů při provozu plynových zařízení
12. Prevence závažných havárií a kontrola bezpečnostní dokumentace